

**Viestintäviraston lausunto Yleisradio Oy:n
vuoden 2007 aikana tarjoamasta julkisesta palvelusta**
(Yleisradion julkisen palvelun kertomus 30.4.2008)

1	TAUSTAA	2
2	VIESTINTÄVIRASTOLLE ANNETTAVAN KERTOMUKSEN TARKOITUS	3
3	KERTOMUKSEN ARVIOINTI	4
3.1	YLEISTÄ	4
3.1.1	Arvioinnin rajausta.....	4
3.1.2	Yleistä kertomuksesta.....	4
3.2	KERTOMUKSESSA ANNETUT TIEDOT JULKISEN PALVELUN TOTEUTUMISESTA	5
3.2.1	Julkisen palvelun rahoituksen suhde julkisen palvelun laajuuteen	5
3.2.2	Täyden palvelun ohjelmiston saatavuus.....	13
3.2.3	Julkisen palvelun tavoitteet ja toteuttamistapa.....	15
3.3	ERITYTTÄMINEN	15
3.4	MUUT TELEVISIO- JA RADIOTOIMINNAN VALVONTAAN LIITTYVÄT TIEDOT.....	17
3.4.1	Ohjelmiston eurooppalaisuus ja riippumaton tuotanto	17
3.4.2	Lasten kehitykselle haitallisten ohjelmien sijoittelu	18
3.4.3	Muut asiat.....	18
4	VIESTINTÄVIRASTON LAUSUNTO	19
4.1	VIESTINTÄVIRASTON LAILLISUUSARVIOINTI.....	19
4.2	YLEISRADIO OY:N KERTOMUKSEN KEHITTÄMISTARPEET	19

LIITTEET

Yleisradion kertomus vuodelta 2007

Eriyttämislaskelmat

Tilintarkastajan lausunto

1 TAUSTAA

Tässä lausunnossa arvioitavana olevasta vuotta 2007 koskevasta julkisen palvelun kertomuksesta säädetään Yleisradio Oy:stä annetussa laissa¹.

Kertomus on järjestyksessä viides Yleisradio Oy:n (Yleisradio) julkisen palvelun toimintaa koskeva selvitys, jonka yhtiö on antanut Viestintävirastolle. Edellistä, vuoden 2006 kertomusta koskevassa lausunnossa Viestintävirasto katsoi Yleisradion julkisen palvelun toiminnan vuonna 2006 täyttäneen sille viraston valvottaviin kuuluvien säännösten suhteen lainsäädännössä asetetut vaatimukset.

Valtioneuvostolle 28.9.2007 antamassaan lausunnossa Viestintävirasto totesi, että Yleisradion kertomuksen tietosisältöä tulisi kehittää edelleen, koska julkisen palvelun lainmukaisuuden arviointi kertomuksen perusteella edellyttää, että arviointia varten tarvittavat tiedot on esitetty riittävän laajasti ja selkeästi jäsennehtynä. Kehittämistarpeena virasto esitti, että kertomuksessa ohjelmatunteja ja niiden kustannuksia kuvaavia taulukoita tulisi kehittää vertailtavuuden lisäämiseksi siten, että eri taulukoissa esitetyt tiedot olisivat samoin perustein tilastoitu. Lisäksi taulukoihin liittyvät lisätiedot tulisi esittää taulukoiden yhteydessä eikä erillisinä liitteinä. Viestintävirasto katsoi myös, että Yleisradion tulee kehittää kertomuksen eriyttämislaskelmien informatiivisuutta, koska laskelmat ja niiden taustatiedot eivät viraston mielestä olleet riittävät². Vuoden 2006 kertomuksessa Yleisradio toteaa kehittävänsä tuottavuuden kehitystä kuvaavat mittarit sekä tarkentavansa yhtiön tuotantokapasiteetin käyttöasteen seurantaan vuonna 2007. Tähän liittyen Viestintävirasto totesi, että mikäli kertomuksessa annettujen tietojen perusteella on jatkossa tarpeen tarkastella myös yhtiön toiminnan tehokkuutta, tulisi tuottavuutta kuvaavien mittareiden ohella kehittää myös toiminnan tehokkuutta kuvaavia mittareita.

Liikenne- ja viestintäministeriö antoi 12.12.2007 kannanoton, jonka mukaan sillä ei ole huomautettavaa Viestintäviraston antamaan lausuntoon. Kannanotossaan ministeriö toteaa, että Viestintäviraston ja Yleisradion tulisi pyrkiä ennen vuotta 2007 koskevan kertomuksen antamista sopimaan keskenään keinoista, joilla kertomuksen informatiivisuutta lisätään Yleisradion toiminnan tehokkuutta kuvaavien mittareiden ja eriyttämislaskelmien osalta.

Yleisradio toimitti vuoden 2007 julkista palvelua koskevan kertomuksen Viestintävirastolle määräaikaan mennessä 30.4.2008. Kertomukseen sisältyivät seuraavat liitteet: Yleisradion esityskorvaukset (liite 1), eriyttämislaskelmat (liite 2) ja tilintarkastajan lausunto. Lisäksi Yleisradio toimitti 13.8.2008 Viestintäviraston pyynnöstä tarkemman erittelyn Yleisradio Oy:stä annetun lain 8 §:n perusteella eriytettävien tuotteiden kustannuksista.

¹ Laki Yleisradio Oy:stä 1380/1993.

² Viestintäviraston näkemys tavasta, joka johtaisi eriyttämislaskelmien riittävään informatiivisuuteen on esitetty Yleisradiolle 9.3.2007 lähetetyssä kirjeessä Dno 734/9220/2006.

2 VIESTINTÄVIRASTOLLE ANNETTAVAN KERTOMUKSEN TARKOITUS

Yleisradion hallituksen Viestintävirastolle toimittamasta kertomuksesta säädetään Yleisradiolain 6 a ja 12 a §:ssä. Säännösten perusteella Yleisradion on annettava vuosittain huhtikuun loppuun mennessä Viestintävirastolle kertomus edellisen kalenterivuoden aikana tarjotusta julkisesta palvelusta. Yhtiö veloitetaan esittämään kertomuksessaan ne tiedot, jotka ovat tarpeen Viestintäviraston televisio- ja radiotoiminnan valvontatehtävässä. Viestintäviraston on puolestaan annettava kertomuksesta valtioneuvostolle lausunto syyskuun loppuun mennessä.

Yleisradiosta annettuun lakiin vuonna 2003 tehtyjen muutosten perusteluissa (HE 112/2002 vp.) todetaan Viestintävirastolle annettavan kertomuksen poikkeavan sisällöltään eduskunnalle annettavasta kertomuksesta siinä, että nyt kyseessä oleva kertomus ei koskisi tarjottujen palvelujen sisältöä tai sisällön arvioimista, vaan yhtiön toiminnan lainmukaisuutta. Lain perusteluissa viitataan EU:n komission julkisten yleisradioyhtiöiden rahoitusta ja toimintaa koskevaan linjaukseen, jonka pohjalta annetussa tiedonannossa³ edellytetään riippumattomien toimielinten toteuttamaa valvontaa julkisten radioyhtiöiden tehtävien täyttämisen osalta.

Viestintävirasto arvioi em. nojalla Yleisradion julkisen palvelun vuosittaista kertomusta erityisesti sen suhteen, antaako kertomus riittävästi tietoa yhtiön toiminnasta siltä osin kuin yhtiön toiminnan valvonta on säädetty Viestintäviraston tehtäväksi viestintää koskevissa laeissa. Kyseessä olevat lait ovat laki Yleisradio Oy:stä (1380/1993), laki valtion televisio- ja radiorahastosta (745/1998) sekä laki televisio- ja radiotoiminnasta (744/1998). Lisäksi kertomuksessa annettuja tietoja tarkastellaan Yleisradio Oy:stä annetun lain muutoksen (396/2003) perusteluja (HE 112/2002 vp.) ja muutoksen (635/2005) perusteluja (HE 43/2005 vp.) vasten siltä osin kuin ne koskevat Viestintävirastolle annetun kertomuksen sisältöä.

³ 2001/C 320/04

3 KERTOMUKSEN ARVIOINTI

3.1 Yleistä

3.1.1 Arvioinnin rajaus

Yleisradio Oy:stä annetun lain 12 a §:n mukaan yhtiön on vuosittain annettava Viestintävirastolle kertomus edellisen kalenterivuoden aikana tarjotusta julkisesta palvelusta. Julkisen palvelun velvoite on määritelty lain 7 §:ssä hyvin laajaksi ja yleisluonteiseksi. Säännös sisältää myös joukon tarkemmin määriteltyjä erityistehtäviä.

Lain 12 a §:ssä mainittuja tietoja, joita Viestintävirasto tarvitsee televisio- ja radiotoiminnan valvontatyössään, ovat ohjelmistojen eurooppalaisuutta ja riippumatonta tuotantoa koskevat kiintiöt, lapsille haitallisten ohjelmien sijoittelun noudattaminen sekä mainontaa ja sponsorointia koskevien säännösten noudattaminen. Näiden lisäksi tässä lausunnossa arvioidaan Yleisradion antaman kertomuksen informatiivisuutta yhtiön ohjelmistojen ja toiminnan osalta yleisesti, ohjelmistojen kustannuskehityksen osalta sekä rahoituksen ja julkisen palvelun laajuuden välisen suhteen osalta. Viimeksi mainitut viraston tietotarpeet on kirjattu erikseen 12 a §:n perusteluihin, joissa perustellaan kertomuksen tarpeellisuutta myös sen mahdollistamalla rahoituksen käytön tarkastelulla.

Viestintävirastolle toimitettava kertomus ja sitä koskeva viraston lausunto kattavat televisiotoiminnan laajemmin kuin mitä televisio- ja radiotoiminnasta annetussa laissa säädetään. Tämä perustuu Yleisradio Oy:stä annetun lain 12 a §:ään ja sen perusteluihin, joissa viitataan kertomuksessa esitettyjen tietojen merkitykseen arvioitaessa tulevaisuudessa erilaisia muutostarpeita.

Edellä esitetyn vuoksi virasto arvioi lausunnossaan myös Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n mukaisiin tehtäviin liittyviä tietoja. Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n valvonta ei sinänsä kuulu Viestintäviraston toimivaltaan. Viestintävirasto ei arvioi lausunnossaan myöskään julkisen palvelun sisältöä. Yleisradiosta annetun lain 7 §:ää koskien lausunnossa arvioidaankin ainoastaan, antaako kertomus riittävät tiedot valtioneuvostolle julkisen palvelun toteutumisesta.

3.1.2 Yleistä kertomuksesta

Yleisradio on edelleen kehittänyt julkisen palvelun kertomuksensa tietosisältöä. Kertomuksessa esitetyt tiedot kattavat pääosin keskeiset Viestintäviraston valvonnassaan tarvitsemat tiedot. Kertomus noudattaa rakenteeltaan edellisten vuosien kertomusta, mutta eräiltä osin esitetyt talouteen liittyvät luvut koskevat vain vuotta 2007, eikä vertailua aiempiin vuosiin voida tehdä. Yleisradion mukaan talouden suunnittelu- ja ohjausjärjestelmät ovat muuttuneet vastaamaan nykyistä organisaatiota, eikä kahdenkertaista laskentaa ole ollut mahdollista ylläpitää.

Yleisradio toteaa kehittäneensä kertomuksen tietosisältöä muun muassa toiminnan tehokkuutta ja eriyttämiskysymystä koskevin lisäyksin. Kertomuksessa on esitetty kolme uutta toiminnan tuottavuuden mittaria. Tuottavuutta koskevia tietoja arvioidaan tarkemmin luvussa 3.2. ja eriyttämislaskelmia luvussa 3.3.

Viestintävirasto on arvioinut Yleisradion julkisen palvelun kertomuksen informatiivisuutta vastaavalla tavalla kuin edellisten vuosien kertomuksia. Seuraavissa luvuissa arvioidaan kertomuksessa annettuja tietoja yksityiskohtaisesti. Luvussa 3.2. arvioidaan annettuja tietoja julkisen palvelun toteutumisen kannalta, luvussa 3.3. eriyttämisen kannalta ja luvussa 3.4. muun televisio- ja radiotoimintaan liittyvän valvonnan kannalta.

3.2 Kertomuksessa annetut tiedot julkisen palvelun toteutumisesta

3.2.1 Julkisen palvelun rahoituksen suhde julkisen palvelun laajuuteen

3.2.1.1 Rahoitus

Ohjelmatoiminnan tarjontaa, julkisen palvelun rahoituksen käyttöä ja kehityssuuntia kuvaavassa kertomuksen 5. luvussa Yleisradio on esittänyt tietoja käytettävissä olevista varoista, jotka pääosin koostuvat valtion televisio- ja radorahastosta saaduista varoista. Tämän ohella rahoitus koostuu muusta liikevaihdosta (ohjelmatuotot, vaihto-omaisuuden myynti) ja liiketoiminnan muista tuotoista (palvelujen myynti, julkisyhteisöiltä saadut avustukset, vuokra- ja muut tuotot). Lisäksi Yleisradion tulokseen ovat vaikuttaneet rahoitustuotoista saadut varat.

3.2.1.2 Ohjelmatoiminta

Kertomuksen sivulla 8 Yleisradio toteaa viitaten yhtiöstä annetun lain 7 §:ään, että "Yleisradion koko ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen muodostaa tällaisen kattavan, monipuolisen täyden palvelun ohjelmiston kokonaisuuden, jossa myös erilaisille vähemmistöryhmille tarjottava ohjelmisto muodostaa sen elimellisen osan". Samassa luvussa viitataan myös lainsäädännöllä vahvistettuun ja parlamentaarisessa työryhmässä⁴ ja hallituksen esityksessä⁵ hyväksytyyn täyden palvelun periaatteeseen, joka yhdessä julkisen palvelun erityistehtävien kanssa toteuttaa käytännössä EU:n komission hyväksymän julkisen palvelun laaja-alaisen määritelmän julkisen palvelun⁶ yleisradiotoiminnasta Suomessa.

Kertomuksessa selostetaan televisiotarjonnan monipuolisuutta mittaavan Suomalainen tv-tarjonta -tutkimuksen⁷ tuloksia vuodelta 2006. Tulosten mukaan Yleisradion koko tv-tarjonta ylsi edelleen erittäin suureen monipuolisuuteen. Yleisradion viiden kanavan yhteenlasketusta kokonaisprofiilista noin 60 % voidaan luokitella informatiiviseksi tarjonnaksi. Viihteellisen ohjelmiston, johon lasketaan myös urheilu, osuus on kolmannes. Täten tarjonta oli viihteellisempää kuin edellisenä vuonna, lähinnä olympialaisten aiheuttaman suuren urheiluohjelmien lisäyksen vuoksi.

Selvityksen mukaan Yleisradio tarjoaa kokonaisuutena hyvin kattavan ohjelmakirjon ja erittäin kotimaisen ohjelmiston. Yleisradion kanavien yhteenlaskettu kotimaisuusaste oli 70 %. Monipuolisimmat kanavat olivat TV1 ja

⁴ Julkisen palvelun televisio- ja radiotoiminta 2010. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisu 59/2004.

⁵ HE 43/2005 vp.

⁶ Komission tiedonanto valtioneuvoston päätöksen soveltamisesta julkiseen yleisradiotoimintaan 2001/C 320/04.

⁷ Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisu 56/2007.

YLE FST5. Kapeimmat kanavista olivat luonnollisesti urheilutarjontaan erikoistunut Urheilukanava ja musiikkivideokanava The Voice. Radiolähetysten kokonaistuntimäärät on kertomuksessa esitetty edellisvuoden tapaan valtakunnallisten, alueellisten ja digitaalisten lähetysten osalta sekä ruotsinkielisen radion osalta (kertomuksen taulukot 1 a - b, sivu 13). Luvut on esitetty sekä ohjelma-ajan että lähetysajan tuntimäärinä ja prosenttiosuuksina vuosilta 2004 - 2007. Valtakunnallisten lähetysten määrä säilyi edellisen vuoden tasolla. Maakunnallisten lähetysten sekä digitaalisten lähetysten (Ylen Klassinen) määrä väheni jonkin verran edellisvuoteen verrattuna. Ruotsinkielisten alueellisten lähetysten määrä säilyi ennallaan.

Yleisradion Areenan aloittamisen yhteydessä 15.6.2007 aloitettiin radiokanavien striimaus internetissä. Internet-jakelussa ovat seuraavat kanavat: YLE Radio 1, YLEX, YLE Radio Suomi, YLE Radio Vega, YLE Radio Extrem, YLE Radio Peili, Ylen Klassinen ja Saamen radio.

Analogisten televisiolähetysten kokonaistuntimäärät vuosilta 2004 - 2007 on esitetty TV1:n, TV2:n ja FST:n osalta sekä digitaalisten televisiolähetysten YLE Teeman, YLE 24:n, YLE Extran ja YLE FST5:n osalta (taulukko 2, sivu 14). Kokonaistuntimäärien ohella tiedot on annettu myös lähetysten suhteellisina osuuksina. Televisiolähetysten määrä pysyi lähes ennallaan edelliseen vuoteen verrattuna.

Edellä mainittujen ohjelmatuntien lisäksi suomenkielisten televisio- ja radiotoimialojen ohjelmatunnit ja suhteelliset osuudet on esitetty ohjelmistoalueittain käyttäen niistä neljää pääryhmää (taulukot 3 a - 3 b, sivut 15 - 16). Vastaavalla tavalla on esitetty ruotsinkielisen toiminnan ohjelmatunnit ja suhteelliset osuudet (taulukot 4 a - b, sivut 17 - 18). Pääryhmien lisäksi tiedot on annettu myös erityistehtävistä. Taulukoissa esitetyt ohjelmistoalueiden pääryhmät ovat 1) uutis- ja ajankohtaisohjelmat 2) asiaohjelmistot (ml. opetus- ja tiedeohjelmat) 3) kulttuuriohjelmistot (ml. lastenohjelmat) 4) viihde- ja urheiluohjelmistot. Erityistehtäviin on laskettu saamenkieliset lähetykset, hartausohjelmat ja vieraskieliset DAB-lähetykset.

Julkisen palvelun erityistehtävien suorittamisesta on kertomuksessa myös kirjallinen osuus kustakin tehtävästä erikseen, ja sitä käydään läpi seuraavassa osiossa, jossa tummennetut tekstit ovat Yleisradio Oy:stä annetun lain julkisen palvelun erityistehtävistä säätävästä 7 §:stä.

"Julkisen palvelun ohjelmatoiminnan tulee erityisesti:"

1) tukea kansanvaltaa ja jokaisen osallistumismahdollisuuksia tarjoamalla monipuolisia tietoja, mielipiteitä ja keskusteluja sekä vuorovaikutusmahdollisuuksia;

Kertomuksessa esitetään uutis- ja ajankohtaisohjelmien sekä asiaohjelmiston tuntimäärien ja prosenttiosuuksien jakautuminen sekä suomen- että ruotsinkielisen televisio- ja radiotoiminnan osalta. Samat luvut löytyvät kertomuksen taulukoista 3 a - b ja 4 a - b. Lisäksi tekstissä todetaan, että Yleisradio seuraa ja käsittelee uutis- ja ajankohtaisohjelmissaan sekä suomen että ruotsin kielellä radiossa ja televisiossa kattavasti sekä kotimaisia että kansainvälisiä politiikan, talouselämän ja kulttuurin uutistapahtumia ja kehityskulkuja. Osana uutis- ja ajankohtaisohjelmia Yleisradio lähettää vaaleihin liittyviä vaalitenttejä, keskusteluja ja vaalitulosohtelmia, myös teksti-tv:ssä ja internetissä.

Yleisradion mukaan vuorovaikutteisuus yleisön kanssa soveltuu osaan ohjelmistosta. Muistikuvaputki-sarja tarjoaa palvelun, jossa katsojilla on mahdollisuus lähettää ohjelman nettisivuille mahdollisia mieltä askarruttavia kysymyksiä. Kysymysten vastaamisesta vastaa tv-arkisto. Ajankohtaisen kakkosen teemailta ja Pressiklubi tarjoavat katsojille mahdollisuuden osallistua ohjelmassa käytävään keskusteluun matkapuhelimen tekstiviestin avulla. Viihdeohjelmista esimerkkinä on Eurovision laulukilpailut, jossa kansa valitsee suoran lähetyksen aikana toteutettavassa puhelinäänestyksessä Suomen edustajan kansainväliseen finaaliin.

Radiokanavien vuorovaikutus kansalaisten kanssa kanavoituu muun muassa lähetyksiin, joissa kuuntelijat voivat keskustella eri alojen asiantuntijoiden kanssa, lähetyksiin, joissa pääsisältönä ovat kuuntelijoiden omat mielipiteet ja kertomukset sekä toiveohjelmiin ja äänestyksiin. Myös näistä mainitaan esimerkkejä. Lisäksi Radio Suomen yhteydessä toimii kuuntelijapalvelu, johon tulee vuosittain noin 20 000 yhteydenottoa puhelimitse tai lisääntyvässä määrin sähköpostitse.

Reportaasein ja internetin välityksellä pyrittiin mahdollisimman laajasti aktivoimaan katsojia. Vuorovaikutteisia ohjelmia ovat muun muassa OBS ja Spotlight.

2) tuottaa, luoda ja kehittää kotimaista kulttuuria, taidetta ja virikkeellistä viihdettä;

Yleisradio kertoo sen koko televisio-ohjelmiston kotimaisuusasteen olleen vuonna 2007 noin 50 %. Kotimaisuusaste on laskenut jonkin verran edelliseen vuoteen verrattuna. Kanavittain kotimaisuusaste vaihteli 32,7 %:n (Yle Teema) ja 65,6 %:n (Yle24) välillä.

Eri ohjelmatyyppeiden kotimaisuusasteet olivat seuraavat: ajankohtaisohjelmat 97,7 %, asiaohjelmat 43,5 %, kulttuuriohjelmat 48,4 %, elokuvat 25,5 %, muu draama 9,7 %, lastenohjelmat 42,7 %, opetus- ja tiedeohjelmat 54,8 %, urheiluohjelmat 59,6 %, uutiset 82,6 % ja viihdeohjelmat 71,8 %.

Kulttuuriohjelmiston tuntimäärien ja prosenttiosuuksien jakautuminen on kuvattu sekä suomen- että ruotsinkielisen televisio- ja radiotoiminnan osalta. Samat luvut löytyvät kertomuksen taulukoista 3 a - b ja 4 a - b. Tekstissä mainitaan kulttuuriohjelmien koostuvan omatuotantoisesta, hankitusta ja taltiointeihin perustuvasta ohjelmistosta. Lisäksi kertomuksessa todetaan ohjelmiston kattavan niin eri taiteen lajit ja kulttuurin osa-alueet kuin eri ohjelmatyypit taltiointeista kulttuuria käsitteleviin ohjelmiin sekä ottavan huomioon niin kansallisen kuin kansainvälisenkin kulttuurin.

Viihde- ja urheiluohjelmiston tuntimäärien ja prosenttiosuuksien jakautuminen on kuvattu sekä suomen- että ruotsinkielisen televisio- ja radiotoiminnan osalta. Samat luvut löytyvät kertomuksen taulukoista 3 a - b ja 4 a - b.

3) ottaa ohjelmistossa huomioon sivistys- ja tasa-arvonäkökohdat, tarjota mahdollisuus oppimiseen ja itsensä kehittämiseen, painottaa lapsille suunnattuja ohjelmistoja sekä tarjota hartausohjelmia;

Näistä erityistehtävistä mainitaan tiede- ja opetusohjelmien sekä lastenohjelmien tuntimäärät suomen- ja ruotsinkielisessä televisio- ja radiotoiminnassa. Lisäksi

on esitetty vastaavalla tavalla hartausohjelmien tuntimäärät sekä tiedot eri uskontokunnille tarjottujen hartausohjelmien määristä.

Kertomuksen mukaan tasa-arvo- ja moninaisuustyötä edistettiin yhtiön ohjelmatoiminnassa mm. jatkamalla venäjänkielisten uutisten, viittomakielisten uutisten ja romanikielisten Romano Mirits -uutisten tekemistä edellisen vuoden tapaan. Kesällä 2007 toteutettiin parhaaseen katseluaikaan lauantai-iltaisin TV 1:ssä lähetetty Romano-TV -viihdesarja, joka herätti laajan yhteiskunnallisen keskustelun romanien kulttuurista ja asemasta suomalaisessa yhteiskunnassa.

Lastenohjelmien lähettäminen on televisiossa keskitetty TV2-kanavalle. Syksystä 2007 toteutettiin lastenohjelmien tunnin viikoittainen ohjelmallisäys viikonloppuaamuihin sekä aloitettiin TV2 viikonloppuaamuissa saamenkielisten lastenohjelmien lähettäminen. Pikku kakkosen nettisivut uudistettiin kokonaan tammikuussa 2007.

4) kohdella ohjelmatoiminnassa yhtäläisin perustein suomen- ja ruotsinkielistä väestöä, tuottaa palveluja saamen, romanin ja viittomakielellä sekä soveltuvin osin myös maan muiden kieliryhmien kielellä;

Eri kieliryhmille (ruotsin-, saamen-, venäjän- ja englanninkieliset) tarjotusta ohjelmistosta on esitetty tuntimäärät ja selostus ohjelmatarjonnasta.

Radiotoiminnassa ruotsinkielisellä toiminnalla on täytenä palveluna kaksi radiokanavaa (YLE Radio Vega ja YLE Radio Extrem). Digitaalisessa televisiossa YLE FST5 on täyden palvelun kanava.

Saamenkielinen ohjelmisto koostuu uutis-, ajankohtais-, kulttuuri-, viihde-, lasten-, nuorten- ja hartausohjelmista. Koko saamenkielinen radio-ohjelmatarjonta saatettiin kuuntelijoiden käyttöön myös striimattuna Ylen internet-palvelu Areenassa 5.10.2007 lukien.

Saamenkielistä televisiotoimintaa kehitettiin tarjoamalla 16.9.2007 alkaen lapsiyleisölle Unna Junná -lastenohjelmaa, joka lähetettiin sunnuntaisin TV2:ssa ja uusintana FST5:ssä. Ohjelmat tekstitettiin suomeksi ja ruotsiksi ja niissä käytettiin pohjois-, inarin- ja koltansaamea.

Saamen radion internetsivuilla voi kuunnella radiouutisia, jotka ovat saatavissa myös tekstimuodossa.

Romaniväestölle suunnattua ohjelmaa esitetään YLE Radio 1:ssä viikoittain. Ohjelmassa kuullaan myös romaninkieliset uutiset. Venäjänkielisiä uutisia lähetetään radiossa päivittäin. Lisäksi televisiossa lähetetään englanninkielisiä uutisia ja Euronews -uutiskanavan ohjelmaa.

Viittomakielisten uutiset lähetetään päivittäin. Uutiset ovat nähtävissä myös YLE Areenassa. Yleisradio avasi Viittomakielen verkko-opiskelusivuston internetissä (<http://oppiminen.yle.fi/viittomakieli>).

5) tukea suvaitsevaisuutta ja monikulttuurisuutta sekä huolehtia ohjelmatarjonnasta myös vähemmistö- ja erityisryhmille;

Kertomuksen mukaan monikulttuurisuuteen liittyviä aiheita käsiteltiin vuoden aikana lukuisissa radio- ja televisio-ohjelmissa ml. uutis- ja ajankohtaisohjelmistot.

Kuulo- ja näkövammaisille tarjottuja palveluja ovat ääni- ja kuulovammaistekstitys. Vuonna 2007 äänitekstitystä oli saatavissa TV-1-kanavalla 1884 ohjelmatuntiin. Kuulovammaistekstityksen määrä oli 27 % suomenkielisestä ohjelmistosta (lukuun ottamatta musiikkia, urheilua, lastenohjelmia ja suoria ajankohtaisohjelmia). Viikottainen tarjonta oli keskimäärin 12 tuntia tekstitystä, joka jakaantuu TV1:n TV2:n ja Teeman kotimaisiin ohjelmiin. FST tekstittää ruotsiksi noin 3 tuntia viikossa kuulovammaisia varten (erityisesti yhteiskunnallisia kysymyksiä ja terveyttä käsitteleviä ohjelmia sekä yhden viihdeohjelman viikossa). Tekstitettyjen ohjelmien osuus Yleisradion kanavilla oli kokonaisuudessaan 70 %. Edellisenä vuonna vastaava luku oli 60 %.

Teksti-TV:n sivut ovat tiivistettyjä ja pelkistettyjä sekä teknisin keinoin suurennettavissa. Ohjelmien tekstitys parantaa palvelujen saavutettavuutta ja lisää esteettömyyttä. Eriasteisesti kuulovammaisten ohella myös muun muassa vasta suomen- ja ruotsinkieltä opiskelevat hyötyvät tekstityspalveluista.

Kertomuksen mukaan erityis- ja vähemmistöryhmien näkyvyyttä ja kuuluvuutta ohjelmistossa on edelleen tarkoitus lisätä erityisesti television eri ohjelmistoissa.

6) edistää kulttuurien vuorovaikutusta ja ylläpitää ulkomaille suunnattua ohjelmatarjontaa;

Yleisradion televisio-ohjelmista 49,8 % oli ulkomaisia vuonna 2007. Ulkomaisuusaste on kasvanut aiempien vuosien tapaan. Kertomuksessa esitetään ulkomaisten ohjelmien prosentiosuuksien jakautuminen eri alkuperämaihin.

Kertomuksessa annetaan tiedot ulkomaille suunnattujen televisio- ja radio-ohjelmien tuntimääristä.

Euroopassa asuvia suomalaisia palvelee maksullinen satelliittikanava TV Finland. Maaliskuussa 2007 kanava siirtyi digitaaliseen jakeluun Ruotsissa ja sen näkyvyysalue laajeni. Kanava on nyt nähtävissä maanpäällisessä verkossa Suur-Tukholman alueen lisäksi Västeråsin ja Uppsalan alueella ja muualla Ruotsissa lisäksi suurehkossa joukossa kaapeli-tv-järjestelmiä. TV Finlandin satelliittinäkyvyys kattaa koko Euroopan, Espanjan aurinkorannoilta Lähi-itään asti. TV Finlandin ohjelmakortilla kuulee myös YLESAT1- ja YLESAT2-radiokanavat.

Keski- ja lyhytaaltojakelu lopetettiin vuoden 2007 alussa. Yleisradion mukaan ratkaisu perustui palvelun kustannuksiin ja toisaalta satelliitti- ja internetjakelun kehitykseen. Nyt YLE ulkomailta (aiemmin Radio Finland) palvelee ulkomailta asuvia suomalaisia satelliitti-, mobiili- ja internetjakelun välityksellä. Yleisradion satelliittijakelu (radio) kattaa Euroopan, Pohjois-Amerikan (osan päivää), Aasian ja Australian.

YLE Radio Peili kuuluu internetissä ympärivuorokautisesti. Uutis- ja ajankohtaisohjelmien lisäksi se tarjoaa läpileikkauksen sekä radio- että tv-

kanavien puheohjelmistosta. Yleisradion kaikki radiokanavat YLE Mondo lukuun ottamatta ovat olleet kuultavissa internetissä 15.6.2007 alkaen. Yleisradiolla on internetissä myös ulkosuomalaisia palveleva oma sivustonsa, jossa ulkosuomalaisia palvelevaa erityisohjelmistoa voi kuunnella suomeksi ja ruotsiksi.

YLE Mondo tarjoaa vieraskielistä radiolähetystä digi-tv:n kautta koko maassa ja Helsingissä ULA-jakeluna 24 tuntia vuorokaudessa.

Lisäksi Yleisradio lähettää erillisellä toimiluvalla Ruotsin julkisen palvelun television SVT:n SVT Europa -kanavaa. Elokuun 2007 loppuun tämä tapahtui Etelä-Suomessa neljällä maanpäällisellä lähettimellä. Lisäksi lähetettiin kahdella lähettimellä Pohjanmaalla Ruotsin SV1- ja SV2-kanavat kokonaisuudessaan. Syyskuusta alkaen lähetykset siirtyivät E-multipleksiin ja niiden vastaanottamiseksi tarvittiin operaattori PlusTV:lta hankittava kortti. Samalla näkyvyysalue laajeni niin, että se aluksi oli 59 % ja vuoden loppua kohti 80 %. Kortin käyttöönotto liittyi tarpeeseen hallita tekijänoikeuskustannuksia.

7) välittää asetuksella tarkemmin säädettäviä viranomaistiedotuksia ja varautua televisio- ja radiotoiminnan hoitamiseen poikkeusoloissa;

Kertomuksessa on annettu tiedot vuoden 2007 aikana välitettyjen viranomaistiedotusten ja hätätiedotteiden määrästä sekä kuvaus toiminnoista, jotka on varauduttu hoitamaan poikkeusoloissa.

Hätätiedotteiden välitysjärjestelmä televisiossa rakennettiin vuoden 2007 aikana. Uusi järjestelmä on tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 2008.

Vuonna 2007 Yleisradion radiolähetykset katkesivat voimakkaan ukkosmyrskyn takia. Kertomuksen mukaan suunnitelmat vastaavien tilanteiden syntymisen estämiseksi on tehty ja osittain myös toteutettu.

Viestintäviraston arvio:

Yleisradion kertomus antaa riittävät tiedot julkisen palvelun ohjelmatarjonnasta, tarjonnan määrästä ja kehityksestä sekä kohdissa 1-7 käsiteltyjen erityistehtävien toteuttamisesta.

3.2.1.3 Julkisen palvelun rahoituksen käyttö

Yleisradion ohjelmatoiminnan organisaatio muuttui vuoden 2007 alusta sisältöalueittain organisoiduiksi kolmeksi ohjelmistoalueeksi. Lisäksi ruotsinkielisestä toiminnasta muodostettiin neljäs ohjelmistoalue. Ohjelmatuotantoa tukemaan perustettiin erillisenä organisaatioina ohjelmatoiminnan tukipalvelut ja yhtiötasoisina palveluina yhtiömatriisit. Samassa yhteydessä muutettiin ohjelmistotuotannon kustannuslaskenta vastaamaan selkeästi perusorganisaatiota ja kustannuksiltaan vain suoria ohjelmatuotannon kustannuksia. Ohjelmatoiminnan tukipalvelujen ja yhtiömatriisien kustannusten osoittamisesta ohjelmatuotantoon luovuttiin. Muutoksesta johtuen ei vastaavia lukuja edellisiltä vuosilta ole tuotettavissa.

Rahoituksen käyttöä koskevan osion alussa on selostettu, mistä Yleisradion varat muodostuvat. Tämän jälkeen on esitetty eri ohjelmistoalueille käytetyt varat kokonaisuudessaan eriteltynä televisio-, radio- ja internet-toimintaan (taulukko

5) sekä vastaavalla tavalla eriteltynä suomenkielisen toiminnan kustannukset (taulukko 6) ja ruotsinkielisen toiminnan kustannukset (taulukko 7).

Eräistä erityistehtävistä (mm. hartausohjelmat, eri kieliryhmille tarjotut palvelut ja viranomaistiedotukset) syntyvät kustannukset on esitetty eriteltynä suomenkieliseen radio- ja televisiotoimintaan (taulukko 8). Lisäksi on esitetty kokonaiskustannukset erityistehtävien hoitamisesta suomen- ja ruotsinkielisessä radio- ja televisiotoiminnassa (taulukko 9).

Televisiotoiminnan ohjelmatarjonnan määrä suomen- ja ruotsinkielisillä kanavilla kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna. Suomenkielisillä kanavilla noin 2 % ja ruotsinkielisillä noin 10 %. Suomenkielisillä televisiokanavilla suhteellisesti eniten kasvoivat kulttuuriohjelmien sekä viihde- ja urheiluohjelmien tuntimäärät. Ruotsinkielisillä kanavilla ohjelmatarjonnan tuntimäärät kasvoivat kaikilla ohjelmistoalueilla. Suhteellisesti eniten niistä kasvoivat uutis- ja ajankohtaisohjelmien sekä asiaohjelmien tuntimäärät. Suomenkielisillä kanavilla suhteellisesti eniten laskivat uutis- ja ajankohtaisohjelmien tuntimäärät.

Radiotoiminnan ohjelmatarjonnan määrä sekä suomen- että ruotsinkielisillä kanavilla laski hieman. Suomenkielisillä kanavilla noin 5 % ja ruotsinkielisillä noin 9 %. Radiossa suomenkielisten uutis- ja ajankohtaisohjelmien sekä kulttuuriohjelmien tuntimäärät kasvoivat hieman. Asiaohjelmien sekä viihde- ja urheiluohjelmien tuntimäärät puolestaan laskivat. Ruotsinkielisten uutis- ja ajankohtaisohjelmien tuntimäärät kasvoivat, asiaohjelmien tuntimäärät säilyivät ennallaan ja kulttuuriohjelmien sekä viihde- ja urheiluohjelmien määrät laskivat hieman edelliseen vuoteen verrattuna.

Ohjelmistoalueista eniten varoja käytettiin uutis- ja ajankohtaistoimintaan (17,5 % kokonaiskustannuksista), toiseksi eniten viihteeseen ml. urheilu (16,2 %) ja kolmanneksi eniten kulttuuriohjelmistoon (13,2 %).

Kertomuksessa selostetaan uusien jakeluteiden käyttöä Yleisradion palvelujen tarjonnassa. Erityisenä kasvualueena voidaan pitää televisio- ja radiopalveluiden on demand -käyttöä. Yleisradio on vahvistanut tätä tarjontaa YLE Areena palvelullaan, jossa se tarjoaa laajan valikoiman ohjelmiaan ja jossa yhtiö on käynnistänyt myös radiokanavien simulcast-lähetykset. Mobiililaitteisiin välitettävä tarjonta lisääntyy. Yleisradion mobiilipalvelut tuovat muun muassa uutiset ja ajankohtaissisällöt yleisön saataville liikuttaessa kotimaassa ja ulkomailla. Palvelut toimivat kaikkien kotimaisten operaattoreiden liittymillä. Mobiilipalvelut ovat joko ilmaisia (internet) tai maksullisia. Ilmaispalveluissakin teleoperaattorit perivät kuitenkin maksuja kuluttajilta.

Digitaalisen television ilmaiset lisäpalvelut eivät ole osoittautuneet menestykseksi ja tästä syystä Yleisradio muiden suomalaisten tv-toimijoiden tapaan päätti lopettaa MHP-palvelut kokonaan. Yleisradio toteaa jatkavansa kuulovammais- ja näkövammaistukipalveluja DVB-standardin mukaisilla tekstityksillään. Yleisradio julkaisi syksyllä 2007 nettisivuillaan listan sellaisista sovittimista, joissa yhtiön käyttämä DVB-tekstitys toimii.

YLE Extra-tv-kanava lakkautettiin 31.12.2007 talouden tasapainottamistoimena. Yhtiön hallintoneuvosto antoi asiasta päätöksen 27.11.2007.

Kertomuksen sivulla 42 todetaan, että uusien palvelujen/digitaalisen toiminnan aiheuttamia kustannuksia voidaan ilmoittaa tositerusteisesti vain eriytettyjen kustannusten osalta.

Viestintäviraston arvio:

Yleisradion ohjelmatuotannon kustannuslaskenta muutettiin siten, että se vastaa kustannuksiltaan vain suoria ohjelmatuotannon kustannuksia. Näin ollen radio- ja televisio-ohjelmistojen tuotantokustannuksia suhteutettuna tuntimääriin ei voida laskea aiempien vuosien tapaan, mikä osittain vaikeuttaa vertailtavuutta. Jatkossa ohjelmatoiminnan tunnuslukujen vertailtavuus paranee, kun tunnusluvut tuotetaan nyt kuvatuilla yhtenäisillä periaatteilla.

Tiedot julkisen palvelun rahoituksen käytöstä ovat riittävät.

3.2.1.4 Tuottavuus ja tehokkuus

Yleisradio toteaa tarkastelevansa tuottavuuden kehitystä yhtiökokonaisuuden kannalta. Näkökulmana on, mitä televisiomaksuilla tuotetaan tarkasteluvuonna 2007 verrattuna vertailuvuoteen 2000. Yhtiötason tarkastelun mittarit ovat operatiivisen toiminnan kulut, jotka vuonna 2002 hyväksytyyn strategiaan mukaisesti on pidetty vuoden 2001 tasolla (kuviot 1 ja 2, sivu 39), aikapalkkaisen työvoiman käyttö (kuvio 3, sivu 40) ja em. resursseilla tuotetut ensilähetykset⁸ (kuvio 4, sivu 40).

Tarkastelujaksolla operatiivisen toiminnan kulujen voidaan todeta pysyneen euromääräisesti likimain vuoden 2001 tasolla ja tuottojen kasvaneen jonkin verran (kuvio 1). Ensilähetyksen volyyymi on kasvanut 27 % ja aikapalkkaisen työvoiman käyttö on laskenut 17 % (kuviot 3 ja 4).

Viestintäviraston arvio:

Yleisradio on kertomuksessaan esittänyt toiminnan tuottavuutta ja tehokkuutta kuvaavana mittarina sitä, mitä televisiomaksulla tuotetaan. Tuottavuutta on tarkasteltu tässä yhteydessä yhtiökokonaisuuden näkökulmasta. Tässä tarkastelussa televisiomaksutuottoja on verrattu operatiivisen toiminnan kuluihin. Lisäksi kertomuksessa on esitetty henkilöstön kehitys sekä vakinaisen henkilöstön lukumäärällä mitattuna että muunnettuna henkilötyövuosiksi. Jälkimmäinen sisältää vakinaisen henkilöstön lisäksi myös aikapalkkaisen työvoiman.

Tuotoksena on kuvattu ensilähetyksen eli YLEllä ensimmäistä kertaa lähetettävien ohjelmien lukumäärän muutos verrattuna vuoden 2000 tilanteeseen. Yleisradion esittämän kehityksen mukaan televisiomaksulla sai vuonna 2007 noin 27 prosenttia enemmän ensilähetyksiä kuin vuonna 2000.

Viestintävirasto toteaa, että kertomuksessa esitetyt tuottavuusmittarit ovat varsin karkealla tasolla. Mittarissa on sinänsä pyritty yhdistämään panokset ja tuotokset. Nyt esitetty tuottavuuden mittaustapa ei kuitenkaan vielä anna kattavaa kokonaiskuvaa tuottavuudesta tai toiminnan tehokkuudesta eikä mahdollista näiden tarkempaa seuranta. Mikäli valtioneuvosto näkee tulevaisuudessa tällaisen seurannan välttämättömäksi, on myös seurannassa käytettäviä mittareita kehitettävä edelleen.

Yleisradio totesi edellisessä, vuoden 2006 kertomuksessa kehittävänsä vuoden 2007 aikana päivittäis- ja viikkotuotantoon soveltuvat tuottavuuden kehitystä

⁸ Ensilähetyks on ohjelma, joka lähetetään YLEllä ensimmäisen kerran.

kuvaavat mittarit sekä tarkentavansa yhtiön tuotantokapasiteetin käyttöasteen seuranta. Kertomuksessa näitä mittareita ei kuitenkaan ole esitetty.

Vuoden 2006 kertomuksessa Yleisradio totesi seuraavansa toiminnan tehokkuutta ja tuottavuuden kehitystä mittarilla, joka on yhtiön kokonaisrakenne mitattuna ohjelmatoiminnan osuudella sekä kokonaiskäyttömeneistä että vakituisen henkilöstön määrästä. Vuoden 2006 lopussa suhde oli 19/81 (tavoite 20/80). Kertomuksesta ei ilmene, onko mittari edelleen käytössä.

3.2.2 Täyden palvelun ohjelmiston saatavuus

Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n mukaan "yhtiön tehtävänä on tuoda täyden palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin".

Kertomuksen mukaan Yleisradio haluaa taata yleisölle mahdollisuuden vastaanottaa ohjelmia eri tavoin. Yleisradio tarjoaa ohjelmiaan ja palvelujaan televisio- ja radioverkoissa, internetissä, mobiiliverkoissa ja tallenteina.

Kertomuksen luvussa 10 selostetaan ohjelmiston saatavuutta. Yleisradion televisiokanavien päivittäinen tavoitavuus oli 60 % yli 4-vuotiaista suomalaisista ja viikoittainen 88 %. Radiokanavien tavoitavuusluvut olivat vastaavasti 46 % ja 66 % yli 9-vuotiaista suomenkielisistä. Tavoitavuusluvut laskivat tv-kanavilla hieman ja pysyivät radiokanavilla ennallaan edelliseen vuoteen verrattuna. Yleisradion sivustoilla kävijöiden määrä oli viikoittain keskimäärin noin miljoona eri kävijää syyskaudella 2007. Kävijöiden määrä kasvoi 26 % edelliseen vuoteen verrattuna.

Suomenkielisten televisiokanavien päivittäisestä katseluajasta Yleisradion kanavien osuus oli 43,7 % ja radiokanavien päivittäisestä kuunteluajasta 53 %. Televisiokanavien osuus laski hieman ja radiokanavien osuus pysyi edellisvuoden tasolla. Ruotsinkielisten televisiokanavien osuus oli 42 % ja radiokanavien osuus 62 %. Osuudet nousivat hieman edellisvuodesta.

Yleisradion osuus katseluun käytetystä ajasta vaihtelee. Suurimmillaan se on yli 65-vuotiailla (61,8 %) ja pienimmillään 15 - 24-vuotiaiden joukossa (17,1 %). Kertomusvuonna lasten TV-katselussa tapahtui siirtymää TV2:sta kaupallisille kanaville kuten Subtv ja Disney. Myös radion kuuntelusta Yleisradion osuus on suurimmillaan yli 65-vuotiailla. Pienimmillään se on 9 - 14-vuotiailla. Yleisradion radio-ohjelmat tavoittivat ikäryhmän 15 - 24-vuotiaat selvästi paremmin kuin yhtiön televisio-ohjelmat (36 %).

Antennitalouksien digisiirtymän 1.9.2007 jälkeen marraskuussa digivastaanotin (tv tai sovitin) oli 99 %:ssa antennitalouksista ja 76 %:ssa kaapelitalouksista eli yhteensä 1,9 miljoonassa tv-taloudessa Finnpanelin mittauksen mukaan.

Kertomuksen mukaan Yleisradion televisiokanaviin ollaan kokonaisuutena varsin tyytyväisiä. Kaikkiaan 87 % yli 15-vuotiaista katselijoista, kuuntelijoista ja internetin seuraajista on vähintään melko tyytyväisiä Yleisradion television, radion ja uusien palvelujen tarjontaan. Luku on hieman korkeampi kuin edellisen vuoden luku. Kertomusvuonna 61 % väestöstä ilmoitti saavansa Yleisradion tarjonnasta vastinetta televisiomaksulle erittäin tai melko hyvin. Luku on edellisvuoden tasolla.

Katsojilla ja kuuntelijoilla on mahdollisuus ottaa yhteyttä Yleisradioon joko puhelimitse, sähköpostin välityksellä tai internetin kautta. Sähköpostitse annetun

palautteen määrä on viime vuosina ollut selvässä kasvussa. Yleisradion television ohjelmapalaute sai vuonna 2007 kaikkiaan runsaat 34 000 yhteydenottoa eli kuukautta kohti noin 2 800 yhteydenottoa. Kuukausittainen yhteydenottomäärä on kasvanut edellisestä vuodesta noin kymmenen prosenttia.

3.2.2.1 Digitaalisiin televisiolähetysiin siirtyminen ja näkyvyyden kehitys

Yleisradion mukaan kertomusvuonna merkittävin viestintäpoliittinen tapahtuma oli siirtyminen televisiossa kokonaan digitaalisiin lähetysiin ja tähän liittyvä analogisen lähettämisen päättymisen 1.9.2007.⁹

Maanpäällisen digitaalisen lähetysverkon varsinaisen näkyvyysalueen sisäpuolella on maastosta johtuvia vaikeita vastaanottopaikkoja. Tämän vuoksi lähetysverkkoa on näiden katvealueiden kattamiseksi täydennetty täytelähtimillä useilla paikkakunnilla. Täydennysten jälkeen Yleisradion käyttämä lähetysverkko kattaa 99,96 % kotitalouksista.

Yleisradio on taannut signaalin ja tv-tarjontansa yhtäläisin ehdoin maanpäällisen verkon ulottumattomissa oleville kotitalouksille satelliitivastaanoton avulla. Televisiotoimijat ovat 24.8.2007 sopineet tarjoavansa yhdessä maksutv-operaattori Canal Digitalin kanssa kotitalouksille mahdollisuuden hankkia digitaalinen laitteisto, johon kuuluu antenni- ja satelliitivastaanottoon sopiva combo-digisovitin, satelliittilautanen ja satelliittikortti. Yleisradion kanavien katselun mahdollistama satelliittikatselukortti on näille kotitalouksille maksuton. Lisäksi sekä väliaikaisesti siirtymävaiheessa maanpäällisen verkon ulkopuolella olleille että pysyvästi maanpäällisen verkon ulkopuolella oleville on kompensoitu laitehankintaa siten, että satelliitivastaanottopaketin hinnaksi on kotitalouksille jäänyt 50 euroa.

Kertomuksessa kuvataan laajasti digisiirtymän edistämistoimenpiteitä. Keskeisinä tehtävinä ovat olleet muun muassa kattavan jakeluverkon rakennuttaminen, digitaalisen palveluketjun ja sen osien teknisen toimivuuden varmistaminen sekä viestintä ja kampanjointi.

Viestintäviraston arvio:

Kertomus antaa digitaalisten televisiolähetysten näkyvyyden osalta selkeän kuvan tehdyistä ratkaisuksista. Kertomus ei kuitenkaan sisällä tietoa tai arviota digitaalisten televisiolähetysten näkyvyydestä verrattuna analogisiin lähetysiin. Kertomuksesta ei ilmene, kuinka moni tv-talous ei pysty vastaanottamaan maanpäällisiä digitaalisia televisiolähetysiä, vaan vastaanottaa lähetykset satelliitin kautta. Viestintäviraston Canal Digitalilta saaman tiedon mukaan tällaisia talouksia oli syyskuussa 2008 n. 1300. Kertomuksesta ei myöskään ilmene, onko Yleisradion tiedossa kotitalouksia, joissa myöskään satelliitivastaanotto ei onnistu, eikä sitä, miten televisiolähetysten saatavuus tällaisissa talouksissa on suunniteltu turvata.

Muilta osin kertomuksessa esitetyt tiedot täyden palvelun ohjelmiston saatavuudesta ovat riittävät.

⁹ Kaapelitalouksissa TV1:n, TV2:n ja FST:n lähetysiä jatkettiin analogisina 29.2.2008 saakka. Televisiotoimijat ja kaapelitelevisioyhtiöt sopivat asiasta ministeri Suvi Lindénin johdolla järjestetyssä tapaamisessa 20.6.2007.

3.2.3 Julkisen palvelun tavoitteet ja toteuttamistapa

Yleisradion antaman kertomuksen luvussa 2 kuvataan julkisen palvelun tavoitteita yhtiössä. Luvun alussa todetaan, että Yleisradio hoitaa sille lainsäädännössä osoitettuja julkisen palvelun yleisradiotoiminnan tehtäviä, muita sille osoitettuja julkisen palvelun tehtäviä (SVT Europa) ja yhtiöjärjestyksen mukaista julkisen palvelun yleisradiotoimintaa tukevaa muuta toimintaa.

Kertomuksen luvussa 3 kuvataan julkisen palvelun yleisradiotoiminnan ohjaus- ja vastuujärjestelmä. Yleisradion ohjelmistosuunnittelujärjestelmä uusittiin vuoden 2006 - 2007 aikana. Tavoitteena on synnyttää entistä tarkempi näkemys siitä, mitä suomalaiset odottavat Yleisradion palveluilta ja miten he haluavat eri välineitä käyttäen saadaakseen heitä kiinnostavaa tarjontaa.

Kertomuksen luvussa 4 selostetaan laajasti yhtiön tulevaisuudennäkymiä. Palvelu- ja kilpailukykyisen kokonaistarjonnan varmistamiseksi Yleisradio toteaa panostavansa tulevinakin vuosina määrätietoisesti asiakaslähtöiseen toimintatapaan niin sisältötuotannossa kuin palvelujentarjonnassa.

Viestintäviraston arvio:

Kertomuksessa esitetyt julkisen palvelun tavoitteita ja toteuttamistapaa koskevat tiedot ovat riittävät.

3.3 Eriyttäminen

Yleisradiosta annetun lain 7 a §:n perusteella yhtiön tulee eriyttää televisio- ja radiotoiminnan julkisesta palvelusta muu julkinen palvelu. Eriyttämällä tarkoitetaan 7 a §:ssä sitä, että eriytettävälle toiminnoille laaditaan tilikausittain tuloslaskelma ja tase. Lain 8 §:n perusteella myös muu toiminta kuin 7 §:n mukainen julkinen palvelu tulee eriyttää kirjanpidossa julkisen palvelun toiminnasta.

Yleisradion antaman kertomuksen eriyttämistä koskevaan osioon on liitetty eriyttämistä koskeva tilintarkastajan lausunto sekä eriytetty tuloslaskelma ja tase. Tilintarkastajan lausunnossa todetaan, että eriyttämislaskelmat on laadittu Yleisradion hallituksen vahvistamien periaatteiden mukaisesti ja että laskelmat perustuvat Yleisradion liikekirjanpitoon.

Kertomuksen liitteenä olevassa eriytetyssä tuloslaskelmassa ja taseessa eriytettävät liiketoiminnat on esitetty yhtenä sarakkeena. Julkinen palvelu muodostaa eriytetyn tuloslaskelman ja taseen toisen osan, josta yhdessä eriytettyjen liiketoimintojen kanssa muodostuu Yleisradio Oy:n virallinen tuloslaskelma ja tase.

Kertomuksen mukaan yhtiö on kirjanpidollisesti eriyttänyt seuraavat tuotteet: vuokrat (RTI-talo), lähetystoiminta ja oikeuksien myynti sekä maksulliset mobiilipalvelut. Kyseiset tuotteet sisältyvät eriytetyn tuloslaskelman ja taseen sarakkeeseen Eriytettävät.

Lisäksi yhtiö esittää sisäisen kustannuslaskennan pohjalta johdetut internetkustannuksensa kertomuksen kohdassa Yleisradion palvelut ja uudet jakelutiet sivulla 42. Kyseisiä kustannuksia ei ole sisällytetty kertomuksen liitteenä olevaan eriytettyyn tuloslaskelmaan.

Kertomuksessa todetaan, että teknisten palveluiden myyntiä ei ole eriytetty, koska ko. toimintaa pääosin käytetään Yleisradion omaan tuotantoon. Yhtiön mukaan kyse on mittaluokaltaan suhteellisen pienestä erästä.

Yhtiö ei tarjoa viestintämarkkinalain (393/2003) 2 §:ssä tarkoitettua verkkopalvelua, joten lain 8 a §:n mukaista verkkopalvelun eriyttämistä ei tehdä.

Viestintäviraston arvio:

Kertomuksen liitteenä olevassa eriytetyssä tuloslaskelmassa kuluista eritellään henkilöstökulut, poistot ja arvonalentumiset, esityskorvaukset sekä liiketoiminnan muut kulut. Eriytetty tuloslaskelma ja tase noudattavat olennaisilta osiltaan Viestintäviraston toimintojen eriyttämistä koskevassa yleisohjeessa määriteltyä virallisen tilinpäätöksen erittelytarkkuutta.

Taseen vastattavaa -puolelle ei ole eriytettävien liiketoimintojen osalta kohdistettu lainkaan pääomaeriä, jolloin eriytettävien liiketoimintojen taseen vastaavaa ja vastattavaa -puolten loppusummat eivät täsmää. Eriytetty tase tulisi laatia siten, että eriytettävien toimintojen taseen eri puolten loppusummat täsmäisivät.

Eriytetty tuloslaskelma ja tase on laadittu siten, että sarakkeessa "Eriytettävät" on esitetty kertomuksen kohdassa 11 mainittujen tuotteiden aiheuttamat tuotot ja kustannukset sekä varallisuus- ja pääomaerät. Eriytetystä tuloslaskelmasta ja taseesta puuttuvat internet-palvelujen tuottamisesta sekä teknisten palvelujen myynnistä aiheutuneet tuotot ja kustannukset sekä varallisuus- ja pääomaerät. Myös nämä erät tulisi kuitenkin sisällyttää eriytettyyn tuloslaskelmaan ja taseeseen. Eriytettyjen liiketoimintojen jaottelu tulisi tehdä yleisradiolain mukaisesti siten, että liiketoiminnot olisi jaoteltu julkisen palvelun televisio- ja radiotoimintaan (7 §), muuhun julkiseen palveluun (7 a §) ja muuhun toimintaan (8 §).

Eriytetty tuloslaskelma ja tase tulisi jatkossa esittää siten, että yhtiön liiketoiminnot muodostaisivat kolme saraketta, jotka olisivat 7 §:n mukaiset toiminnot (julkisen palvelun televisio- ja radiotoiminta), 7 a §:n mukaiset toiminnot (muu julkinen palvelu) ja 8 §:n mukaiset toiminnot (muu toiminta). Kyseiset kolme saraketta yhteenlaskettuna muodostaisivat yhtiön virallisen tuloslaskelman ja taseen, joka esitettäisiin neljäntenä sarakkeena.

Lisäksi Yleisradion julkisen palvelun kertomukseen tulisi sisältyä selvitys siitä, mitkä tuotteet kuuluvat kuhunkin toimintoon. Viestintäviraston näkemyksen mukaan tietoverkoissa tarjottavat internet-palvelut ovat osa yhtiön muuta julkista palvelua (7 a §). Toimitilojen vuokraaminen (RTI-talo), lähetystoiminta (nelosen lähetyskeskus), oikeuksien myynti (export/tallenne- ja arkistomyynti) ja teknisten palvelujen myynti kuuluvat muuhun toimintaan (8 §). Kaikki muut toiminnot kuuluvat julkisen palvelun televisio- ja radiotoimintaan (7 §).

Kuten aikaisemmissa lausunnoissa on todettu, eriytetty tuloslaskelma ja tase eivät yksinään mahdollista lain 7 a §:n ja sen perustelujen edellyttämää palvelujen myynnin tasapuolisten ehtojen toteutumisen arviointia. Laskelmien perusteella voidaan kuitenkin todeta, että Yleisradion tuotot lain 8 §:n mukaisista muun toiminnan toiminnoista kattavat kokonaisuudessaan niiden kulut. Lisäksi voidaan todeta, että eriyttämisvelvollisuuden piiriin kuuluva toiminta on julkisen palvelun televisio- ja radiotoimintaan verrattuna vähäistä.

3.4 Muut televisio- ja radiotoiminnan valvontaan liittyvät tiedot

3.4.1 Ohjelmiston eurooppalaisuus ja riippumaton tuotanto

Kertomuksen luvussa 6 selostetaan televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 16 ja 17 §:ssä säädettyjen ohjelmiston eurooppalaisuutta ja riippumatonta tuotantoa koskevien kiintiöiden täyttymistä.

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain mukaan televisiotoiminnan harjoittajan on varattava eurooppalaisille ohjelmille¹⁰ suurin osa vuosittaisesta lähetyksajastaan. Vastaavasti televisiotoiminnan harjoittajan on varattava riippumattomien tuottajien tuottamille ohjelmille 15 % lähetyksajastaan. Lisäksi riippumattomasta tuotannosta puolet on oltava viimeisen viiden vuoden aikana tuotettuja.

Yleisradion mukaan televisiolähetyksen keskimääräinen eurooppalaisuusaste oli 87,5 % (taulukko 10). TV1-kanavalla eurooppalaisuusaste oli 90,2 % ja TV2-kanavalla 78,9 %. Muista televisiokanavista YLE24:n eurooppalaisuusaste oli 100 %, YLE Teeman 86,3 %, YLE Extran 92,9 %, FST-A:n 95,5 % ja FST-D:n 93,3 %.

Riippumattomien eurooppalaisten tuottajien osuus ohjelmatuotannosta oli Yleisradion tv-kanavilla 33,5 % (taulukko 11). TV1-kanavalla osuus oli 29,1 % ja TV2-kanavalla 35,5 %. Muilla kanavilla riippumattoman tuotannon osuudet olivat: YLE24 7,2 %, YLE Teema 47,7 %, YLE Extra 16,3 %, FST-A 27,6 % ja FST-D 26,3 %. Riippumattomasta tuotannosta yhtiö arvioi yli 50 % olleen uutta tuotantoa.

Viestintäviraston arvio:

Yleisradion televisiokanavat ovat täyttäneet ohjelmiston eurooppalaisuutta koskevat vaatimukset. YLE24-kanavan ohjelmistosta suurin osa on uutisia ja urheilua, joita ohjelmakiintiöt eivät koske.

Riippumatonta tuotantoa koskevien vaatimusten osalta laki televisio- ja radiotoiminnasta edellyttää, että riippumattomasta tuotannosta vähintään puolet on oltava viimeisen viiden vuoden aikana tuotettua. Laki ja sen taustalla oleva televisio ilman rajoja -direktiivi edellyttävät kanavakohtaista arviointia. Kertomus ei sisällä kanavakohtaisia tietoja viimeisen viiden vuoden aikana tuotetun riippumattoman ohjelmiston osuudesta, vaan tiedot on kerrottu prosenttiosuutena yhtiön kaikesta televisiotarjonnasta. Yleisradio on toimittanut erikseen kanavakohtaiset tiedot viimeisen viiden vuoden aikana tuotetun riippumattoman ohjelmiston osuudesta. Toimitetuista tiedoista ilmenee, että YLE Teeman (49 %), FST5:n (29 %) ja YLE Extran (22 %) osalta tällaisen ohjelmiston osuus on jäänyt alle vaaditun. Muilta osin Yleisradion televisiokanavat ovat täyttäneet riippumatonta tuotantoa koskevat vaatimukset.

¹⁰ Vuosittaiseen lähetyksaikaan ei lueta uutisille, urheilutapahtumille, kilpailunomaisille viihdeohjelmille, mainoksille, tekstitelevisiolähetyksille tai teleostoslähetyksille varattua aikaa.

3.4.2 Lasten kehitykselle haitallisten ohjelmien sijoittelu

Kertomuksen luvussa 8 selostetaan, miten lasten kehitykselle haitallisten ohjelmien sijoittelusta on yhtiössä huolehdittu. Lisäksi on selostettu yhtiön sisäisiä käytännön toimenpiteitä ohjelmia sijoiteltaessa.

Yleisradion mukaan se ja muut valtakunnalliset televisioyhtiöt ovat vuoden 2007 lopulla Viestintäviraston selvitystyön pohjalta päättäneet uudistaa lapsille haitallisia ohjelmia koskevan itsesääntelyn kattamaan myös alle 13-vuotiaille haitalliset ohjelmat. Sopimuksen mukaan K13-ohjelmat merkitään erillisellä tunnuksella ohjelmatietoihin ja ohjelmat lähetetään arkisin klo 19.00 jälkeen. Uusi käytäntö tulee voimaan vuoden 2008 alusta.

Viestintäviraston arvio:

Lasten kehitykselle haitallisten ohjelmien sijoittelua koskevat tiedot ovat riittävät.

3.4.3 Muut asiat

Mainontaa ja sponsorointia koskevan kiellon noudattamista selostetaan kertomuksen luvussa 7.

Kertomuksen luvussa 9 kerrotaan hallintoneuvoston hyväksymästä ohjelmatoiminnan säännöstöstä, johon Yleisradion julkaisu-toiminnassa ja toimitustyössä noudatettavat journalistiset periaatteet sisältyvät. Julkisen sanan neuvosto antoi langettavan päätöksen¹¹ asiassa, joka koski Yleisradion urheiluruudun raporttia 2.9.2007. Neuvosto katsoi, että Yleisradio oli rikkonut hyvää journalistista tapaa ja antoi Yleisradion TV1:lle huomautuksen.

Viestintäviraston arvio:

Kertomuksen mukaan Viestintävirasto ei ole lähettänyt yhtiölle mainontaa tai sponsorointia koskevia tulkintoja, ratkaisuja tai päätöksiä. Viestintävirasto on kuitenkin arvioinut televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain piilomainontaa koskevien säännösten nojalla saman Yleisradion urheiluruudun raportin sisällön, josta yhtiölle on annettu julkisen sanan neuvoston langettava päätös. Viestintävirasto katsoi ohjelman sisällön kannalta perusteettoman tuotemerkin, tavaran, palvelun tai vastaavan esittämisen olevan omiaan antamaan sellaisen kuvan, että Yleisradio toimisi sille säädetyn mainonnan kiellon sekä televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain mainontaa koskevien säännösten vastaisesti. Viestintävirasto kehotti yhtiötä kiinnittämään erityistä huomiota jatkossa tuotemerkkien, tavaroiden, palveluiden tai vastaavien esittämiseen ohjelmistossaan.¹²

Muilta osin tiedot mainonnan ja sponsoroinnin sekä ohjelmatoiminnan itsesääntelyn osalta ovat riittävät.

¹¹ Julkisen sanan neuvoston päätös 3783/YLE/07, 7.11.2007 piilomainontaa koskevassa asiassa.

¹² Viestintäviraston kirje Yleisradiolle Dno 1441/9220/2007, 2.11.2007.

4 VIESTINTÄVIRASTON LAUSUNTO

4.1 Viestintäviraston laillisuusarviointi

Viestintävirasto on arvioinut Yleisradion vuoden 2007 julkista palvelua koskevaa kertomusta suhteessa julkista palvelua koskevan lainsäädännön asettamiin velvoitteisiin.

Viestintävirasto katsoo Yleisradio Oy:stä annetun lain 12 a §:ään viitaten, että kertomuksessa annettujen tietojen nojalla yhtiön julkisen palvelun toiminnan vuonna 2007 voidaan katsoa täyttäneen sille viraston valvottaviin kuuluvien säännösten suhteen lainsäädännössä asetetut vaatimukset.

4.2 Yleisradio Oy:n kertomuksen kehittämistarpeet

Julkisen palvelun lainmukaisuuden arviointi edellyttää, että arviointia varten tarvittavat tiedot on esitetty riittävän laajasti ja selkeästi jäsenneltyinä.

Kertomuksen tietosisältöä tulisi edelleen kehittää eriyttämistä koskevin osin. Eriytetty tuloslaskelma ja tase tulisi jatkossa esittää siten, että yhtiön liiketoiminnot muodostaisivat kolme osiota, jotka olisivat julkisen palvelun televisio- ja radiotoiminta (Yleisradiosta annetun lain 7 §:n mukaiset toiminnot) muu julkinen palvelu (7 a §:n mukaiset toiminnot) ja muu toiminta (8 §:n mukaiset toiminnot). Näistä kolmesta osiosta yhteenlaskettuna muodostuisi yhtiön virallinen tuloslaskelma ja tase, joka esitettäisiin eriytetyn tuloslaskelman ja taseen neljäntenä osiona. Eriytetty tase tulisi jatkossa laatia siten, että eriytettävien toimintojen taseen vastaavaa ja vastattavaa -puolten loppusummat täsmäisivät. Lisäksi kertomukseen tulisi sisältyä selvitys siitä, mitkä tuotteet kuuluvat kuhunkin toimintoon.

Yleisradion käytettävissä olevia varoja ja niiden vertailutietoja koskeva osio olisi nykyistä havainnollisempi taulukkomuodossa esitettynä.

Mikäli valtioneuvosto pitää tarpeellisena Yleisradion tuottavuuden tai toiminnan tehokkuuden nyt esitettyä tarkempaa seurantaa, tulisi seurannassa käytettyjä mittareita edelleen kehittää.